

מסורת הש"ס

(6) (לעיל ב: ד, ג) ופי' מוס' לקמן יד. ד"ה אהנייה; (7) לקמן טו; (8) תמנח לנ; ע"כ; (9) גימטריה טברין; ענין פילה ב' סילחא; (10) קונטרס לנ; (11) ובי' (12) ט"ח; (13) נחמשתין; (14) ט"ו; (15) ס"א כלאים; (16) דף ק"א; (17) ופי' תמנח קונטרס לנ; ד"ה וקו י"ד.

הגהות הב"ח

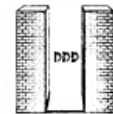
(6) רוב' ד"ה מנח ופי' לחמ' לעיל ד"ה ד' ו ע"כ; (7) ד"ה מה ופי' ענין קמלה; נ"ב ע"י לעיל דף ו; (8) ד"ה אהנייה ופי' מנהגיה; נ"ב לעיל סוף דף י:.

גליון הש"ס

נפ' ר"ח לכלאים התייר. עיין לקמן דף נ"ג ע"ה מורה שני:

רבינו חננאל

א"ל רב לרב יהוד' תני צריך למעט אמלתרא. אסיקנא רבא אסיקנא ברחמי. אמר רב יוסף מרבי ריבוי. רב דאמר בפניו למעט גמרא חזר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח הוואיל רוחא כעשר אפור כמבוי. ופרוץ מרובה על העומד אפור בחצר שיש לה צורת הפתח. מה יותר מעשר האור כמבוי אתי (יבמות) דרבי רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על הפתח פרוץ. (פי' מה יותר מעשר שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר' מאיר. [פי'] דאמר שתי רבקות של כשקמצאו רובו ו' מרות בקשרותו כמבוי אתי ו' אצל ו'. עובי כל פרה ופרה אמה ובי' שלישי אמה. נמצא בשש פרות עשר אמות לר' מאיר. אבל לר' יהודי דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושלישי אצל פרוץ מרובה על העומד לרבי רבא ה"כ. פי' הדיבור רחבו ו' פתחים. ובי' ריבוי ד' לריבוי פרוץ לר' מאיר ו' אמות ולר' יהודי י"ג אמות ושלישי. ליטא מסייע ליה לרב. דפתח הללו שרובה בהן פתחים וחלונות כסירות ובלבד שיהא עומד מרובה על האור. ודחה רב כהנא וזאמרי. הא דחני פתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. משום פתחים הללו פתחים שימאי וינחו. דליה ליה חקרא או משקוף. פי' שימאי שני ש"ס. ואף ר' יוחנן סבר לה לאה דרב. דאמר הרוב מעשר אמות אפי' שיש לו צורת

וורת פתח שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן. סבר לה לא דרב. דלא מהני אורת פתח ליתר מעשר כמבוי. גיט' חרושין. שם מקום: ומחא ומורה על גביהן. מה זה ענין אורת פתח: לענין כלאים. שאם יש גפינים בתוך הקונטרס מותר לזרוע סמוך להן מוח למחילה כדמנן' היה גדר בינתיים זה סומך לגדר מכאן זה סומך לגדר מכאן: לענין שבת. לטולגל נמוכין: מן הדין. שממח המורה מזה לזה נחמשתים(10) ולא על ראשיתן: לא עשה כלום. ולענין הא בעשר לכוילי עלמא פתחה הוא: וכדרכ' חסדא פליגי. ריש לקיש אית ליה דרב חסדא וקסברי כי לכלאים אפילו מן הצד הוא אורת

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

יא.

אפיינה לר' למעט. אפילו יש לו אורת פתח: מדברי רבינו. רב דאמר אורת פתח לא מהני: שרובה פתחים. בארבע דפנותיה: אינה נישתרי כלום פתח. ואפילו פתחים קטנים מעשר כי היכי דלא מהני אורת פתח לשוויה יותר מעשר פתחה לא העומד כפתחים קטנים: מה ליתר מעשר. דין הוא שאל יועיל אורת פתח בו שכן חמור אסורו שלא הותר בשום מקום בשבת ואפילו כפסי ביראות ואפילו דרבי מאיר דאמר דפנותיה ח' וזיתין כמלא שתי רבקות של ג' ג' בקר דהיינו עשר אמות לכל פרה אמה ושני שלישי אמה: חסדא כפרוץ מרובה על העומד. כפרות של עשר או פחות שהרי הותר כפסי ביראות ואפילו לרבי מאיר דמחמיר בהו ואסר ביותר מעשר מהו פרוץ מרובה מדי דמי וכ"ש לר' יהודה דמכשר כ"ג אמה ושלישי: לימא מסייע ליה. למ"ד לא מהני אורת הפתח בעומד פתוח מן הפרוץ: שרובן ס"ד. כיון דרובן פתחים וחלונות היה ליה פרוץ מרובה והיינו מני מו למעט ולבד שיהא עומד מרובה: אלא שריבא כפן. עשה כפן הכנה פתחים וחלונות סביב סביב מותר ובלבד שיהא בין פתח לפתח יותר מנדי פתח אלמא עומד מרובה על הפרוץ געין וט"ג דליכא אורת פתח כגובהו: פיסי שימאי. פתחים שוממין. ל"ה פתחים מקולקלין שמוסרין מיקון כמו וקו אשמאי(1) חסדא מרובה: שיקפי. מוחות שנחללו אפיינה מכאן ומכאן אכן יולאח ואכן נכנסת ואין זו אורת פתח: סיקרי. שאל כלום געין למעלה מן הפתח אלא על הכולל חלוק כפתח עד רחשו מזה

א"כ פתח מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא פתח מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלתרא ברחבו מאי תא ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלתרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא אלא ארישא רבא מהני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב אמר צריך למעט א"ל ב' אהנייה צריך למעט אמר ר' יוסף מרבי רבינו נלמד צריך שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח מ"ט הוואיל ויותר מעשר אורס במבוי ופרוץ מרובה על העומד אורס בחצר מה יותר מעשר האורס במבוי אינו ניתר בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האורס בחצר אינו ניתר בצורת הפתח מה ליתר מעשר האורס במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ תאמר בפרוץ מרובה על העומד האורס בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לרבי רבא הכל לימא מסייע ליה דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן ס"ד אלא אימא שריבא בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ אמר רב כהנא כי תניא הריא כפיתחי שימאי ד' מאי פיתחי שימאי פליגי בה רב רחומי ורב יוסף חד אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו תיקרה ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב דאמר רבין בר רב אדא א"ר יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתי שנעץ ד' קונדיסין בארבע פינות שרובה פתחים וחלונות מותר מעשר האורס בחצר שיש לה צורת הפתח. מה יותר מעשר האור כמבוי אתי (יבמות) דרבי רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על הפתח פרוץ. (פי' מה יותר מעשר שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר' מאיר. [פי'] דאמר שתי רבקות של כשקמצאו רובו ו' מרות בקשרותו כמבוי אתי ו' אצל ו'. עובי כל פרה ופרה אמה ובי' שלישי אמה. נמצא בשש פרות עשר אמות לר' מאיר. אבל לר' יהודי דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושלישי אצל פרוץ מרובה על העומד לרבי רבא ה"כ. פי' הדיבור רחבו ו' פתחים. ובי' ריבוי ד' לריבוי פרוץ לר' מאיר ו' אמות ולר' יהודי י"ג אמות ושלישי. ליטא מסייע ליה לרב. דפתח הללו שרובה בהן פתחים וחלונות כסירות ובלבד שיהא עומד מרובה על האור. ודחה רב כהנא וזאמרי. הא דחני פתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. משום פתחים הללו פתחים שימאי וינחו. דליה ליה חקרא או משקוף. פי' שימאי שני ש"ס. ואף ר' יוחנן סבר לה לאה דרב. דאמר הרוב מעשר אמות אפי' שיש לו צורת

א"כ פתח מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא פתח מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלתרא ברחבו מאי תא ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלתרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא אלא ארישא רבא מהני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב אמר צריך למעט א"ל ב' אהנייה צריך למעט אמר ר' יוסף מרבי רבינו נלמד צריך שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח מ"ט הוואיל ויותר מעשר אורס במבוי ופרוץ מרובה על העומד אורס בחצר מה יותר מעשר האורס במבוי אינו ניתר בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האורס בחצר אינו ניתר בצורת הפתח מה ליתר מעשר האורס במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ תאמר בפרוץ מרובה על העומד האורס בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לרבי רבא הכל לימא מסייע ליה דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן ס"ד אלא אימא שריבא בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ אמר רב כהנא כי תניא הריא כפיתחי שימאי ד' מאי פיתחי שימאי פליגי בה רב רחומי ורב יוסף חד אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו תיקרה ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב דאמר רבין בר רב אדא א"ר יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתי שנעץ ד' קונדיסין בארבע פינות שרובה פתחים וחלונות מותר מעשר האורס בחצר שיש לה צורת הפתח. מה יותר מעשר האור כמבוי אתי (יבמות) דרבי רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על הפתח פרוץ. (פי' מה יותר מעשר שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר' מאיר. [פי'] דאמר שתי רבקות של כשקמצאו רובו ו' מרות בקשרותו כמבוי אתי ו' אצל ו'. עובי כל פרה ופרה אמה ובי' שלישי אמה. נמצא בשש פרות עשר אמות לר' מאיר. אבל לר' יהודי דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושלישי אצל פרוץ מרובה על העומד לרבי רבא ה"כ. פי' הדיבור רחבו ו' פתחים. ובי' ריבוי ד' לריבוי פרוץ לר' מאיר ו' אמות ולר' יהודי י"ג אמות ושלישי. ליטא מסייע ליה לרב. דפתח הללו שרובה בהן פתחים וחלונות כסירות ובלבד שיהא עומד מרובה על האור. ודחה רב כהנא וזאמרי. הא דחני פתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. משום פתחים הללו פתחים שימאי וינחו. דליה ליה חקרא או משקוף. פי' שימאי שני ש"ס. ואף ר' יוחנן סבר לה לאה דרב. דאמר הרוב מעשר אמות אפי' שיש לו צורת

א"כ פתח מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא פתח מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלתרא ברחבו מאי תא ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלתרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא אלא ארישא רבא מהני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב אמר צריך למעט א"ל ב' אהנייה צריך למעט אמר ר' יוסף מרבי רבינו נלמד צריך שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח מ"ט הוואיל ויותר מעשר אורס במבוי ופרוץ מרובה על העומד אורס בחצר מה יותר מעשר האורס במבוי אינו ניתר בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האורס בחצר אינו ניתר בצורת הפתח מה ליתר מעשר האורס במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ תאמר בפרוץ מרובה על העומד האורס בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לרבי רבא הכל לימא מסייע ליה דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן ס"ד אלא אימא שריבא בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ אמר רב כהנא כי תניא הריא כפיתחי שימאי ד' מאי פיתחי שימאי פליגי בה רב רחומי ורב יוסף חד אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו תיקרה ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב דאמר רבין בר רב אדא א"ר יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתי שנעץ ד' קונדיסין בארבע פינות השרה ומחה ומורה עליהם ובא מעשה לפני כהמים והתירו לו לענין כלאים ואמר ר"ל כדרך שהתירו לו לענין כלאים כ"כ התירו לו לענין שבת ר' יוחנן אמר לכלאים התירו לו לענין שבת לא התירו לו במאי עסקינן אילימא מן הצד והאמר רב חסדא צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום אלא על גבן ובמאי אילימא בעשר בהא לימא ר' יוחנן בשבת לא אלא לאו ביתר מעשר לא לעולם בעשר ומן הצד וברב חסדא קא מפלגי רמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש דאמר ריש לקיש משום ר' יהודה בר' חנינא פ"אה

פתוח פתוח מג' יעשו אורת הפתח מ"ד רוחות ואומר ר"י לפי שלא היה מתקיים כל כך משום דלחמי גמלי ועדו ליה וגם בקל יכול ליפול ברוב שאינה מנזיה לפי שהיו צריכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים לשבת ולענין שבת היה כ"ד מחילות לענין כלאים דכנלאים אין חילוק בין ד' לר' והשאלה פרוץ שפיר בהא לימא רבי יוחנן בשבת לא דבני מחילות און לחוש אס פרוץ מרובה והשר מקולי מפרש דהכי פירושא בהא לימא רבי יוחנן בשבת לא אי לית דרב דאמר ביתר מעשר לא מהני אורת הפתח דהא דלמיר רב יוסף אורת הפתח לא מהני אורת מרובה היינו מדברי רב דאמר ביתר מעשר אלא לאו ביתר מעשר ס"ל לרבי יוחנן כרב דלא מהני אורת הפתח ולכן אפילו בעשר קאמר רבי יוחנן בשבת דלא מהני אורת הפתח משום דפרוץ מרובה לרב יוסף אסור אפילו ר"י אורת הפתח דלית ליה גינן אכ: הכא

עין משפט רב בצורה

נ"ב א טור א"ח פ"ט ס"ג: ב מ"י ט"ו מהל' שבת הלכה טו סגן עיני דכנ"ג א טו"ע א"ח פ"ט סגן עיני' ו' ופי' שגם ספק' טו: א ב מ"י ט"ו מהל' שבת הלכה טו סגן עיני' הלכה לה סגן עיני' טו"ע א"ח פ"ט סגן עיני' טו: א

מוסף רש"י

פיתוחי שימאי. מקולקלין ואשמאי. כמו וקו אשמאי דלמירין קונדיסין קני' תמנח ט"ג. ויסקי. מוחות. תיקרה. מקוספה. פליגי. ל"ה אפי' מקוספה עליונה. מקרה. אפי' בית מקרה. (שם).

רבינו חננאל

הפתח צריך למעט, בצורת הפתח ביותר מעשר אינה ניתרת. אמרנו מעשה באדם מבקעת בית חורתי שנעץ ד' קונדיסין בר' פינות השרה כענין דאמרין. וכן אילו קונדיסין קני' זה אצל זה כפתוחי סגן טפחים כדי שיתחיה סגן מחיצה. ומחה ומורה עליון בשביל שלא ירשטו ויפלו וולוי מקום הפתח. ואמר ריש לקיש כש שריא מחיצה לכלאים כי היא מחיצה לשבת ור' יוחנן אמר לכלאים התירו ולא לשבת. במאי עסקינן. וימא בעשה פתחו מן הצד. כלומר הפתח מוחות בלא תיקרה אלא קנה מיכן וקנה מיכן. והאמר רב חסדא צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה כלום. אלא לעולם שעשאה מן הצד וקנה מיכן וקנה אתר עליהן. וכי האי גונא צורת הפתח מעליה היא. ואם רוחה זה הפתח עשר אמות אמאי א"ר יוחנן אבל לא לשבת. אלא כגון שיש פתחו יתר מעשר. וא"ר יוחנן אפי' שיש שם צורת הפתח עשר אמות כיון דפתחו יתר מעשר לא עשה כלום, ש"מ דר' יוחנן ברב פתח ליה דאמר והרחב מעשר אמות ימעט. ודחינן, לא, לעולם לא נתן קנה על גביהן. ולא עשה הפתח אלא קנה מיכן וקנה מיכן. וזהו צורת הפתח מן הצד. כלומר יש לו מוחות מן הצדיו ואין תיקרה על גביהן. וברב חסדא פליגי. דאמר העשה צורת הפתח מן הצד לא עשה כלום. ר' יוחנן אית ליה דרב חסדא. ר"ל לית ליה. ובין דאסיקנא דבפתח מן הצד פליגי אמרי איני והאמר ר"ל משום ר' יהודה בן תניא